

ชื่อวิทยานิพนธ์ อวิชาในพระสูตรคัมภีร์ที่มีผลต่อปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาในสังคมไทย

ผู้วิจัย พระวิชัย โภชน์นอก ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา อ่อนค้อม (2) ดร.ชนิษฐา สุริยพร (3) ดร.พระมหา
ค้วน สิริธมฺโม ปีการศึกษา 2550 จำนวน 199 หน้า คำสำคัญ อวิชา พระสูตรคัมภีร์

บทคัดย่อ

การศึกษาวินิจฉัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดอวิชาในคัมภีร์พระสูตรคัมภีร์ ศึกษาบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างอวิชากับหลักธรรมอื่นในพระพุทธศาสนาเถรวาท และศึกษารอบแนวคิดของอวิชาที่ปรากฏในพระสูตรคัมภีร์ เพื่อมองปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในสังคมไทย โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอวิชา รวมทั้งสิ้น 168 เล่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีเรียงลำดับประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ แล้วนำมาเชื่อมโยงกัน จากนั้นนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า อวิชาในคัมภีร์พระสูตรคัมภีร์คือความไม่รู้หรือริษสัจ 4 ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงสภาวะของกิเลสที่มีการเกิดดับ ไปพร้อมกับจิตเท่านั้น แต่อวิชายังมีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์ในฐานะที่เป็นบ่อเกิดแห่งปัญหาและเป็นที่มาของความทุกข์ บทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างอวิชากับหลักธรรมอื่นในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า หลักธรรมฝ่ายเกิดอวิชา ได้แก่ อาสวะ อโยนิโสมนสิการ นิเวรณ และทิฏฐิ ทั้งหมดนี้มีความสัมพันธ์กับอวิชาในลักษณะที่ต่างอิงอาศัยกันเกิด หลักธรรมฝ่ายดับอวิชา ได้แก่ โยนิโสมนสิการ มรรคมืองค์ 8 วิชา และปฏิจจนสมุปปาทฝ่ายปฏิโลม (ดับทุกข์) กรอบแนวคิดของอวิชาในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระสูตรคัมภีร์ เพื่อมองปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในสังคมไทย พบว่า ความไม่รู้ในเหตุปัจจัยตามหลักปฏิจจนสมุปปาทเป็นจุดเริ่มต้นของอวิชาหรือจุดเริ่มต้นของปัญหาในสังคมไทย ได้แก่ ปัญหาในระดับสังคม เช่น ปัญหาการศึกษา ปัญหาความยากจน ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสื่อมโทรม ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ส่วนปัญหาระดับบุคคล เช่น ปัญหาระหว่างผู้ร่วมงาน ปัญหาครอบครัว ปัญหาทั้งสองระดับดังกล่าวจะต้องดับด้วยการใช้ปัญญาตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา คือการปฏิบัติตามหลักอริยสัจ หลักโยนิโสมนสิการ และหลักอหิปปัจจยตา

- Thesis title** The Impact of the Buddhist Concept of Avijjā in Suttanta Pitaka on problems and the Way to Problem-Solving in Thai Society
- Researcher** Phra Wichai Phonok. Master of Arts (Thai Studies). Dhonburi Rajabhat University. Thesis advisors: (1) Asst. Prof. Dr. Suchitra Onkom (2) Dr. Khanittha Suriyaporn (3) Dr. Phramaha Tuan Siridhammo ; Academic year: 2007. 199 pp. Keywords: Avijjā, Suttanta Pitaka.

Abstract

The objectives of this research was to study and analyze the Buddhist concept of Avijjā in Suttanta Pitaka. It explored the role of Avijjā, its relation with other Dharmic Principle in Theravāda Buddhism and its process of formation to search for problems and the way to problem-solving in Thai society. The researcher has studied data regarding Avijjā from 168 books, and conducted data analysis by lining up the essential points to their relative objectives, then linking them up and presenting them by analysis description.

The research findings were: the meaning of Avijjā in Suttanta Pitaka was ignorance of the Four Noble Truths which was not only the state of impurity that arose and ceased with the working of the mind; but it was also the origin of an individual's problems and suffering. From the role of Avijjā and its relation to other Dharmic Principles in Theravāda Buddhism, it was found that the rise of Avijjā was connected to Asava, Ayonisomanasikāra, Nivarana and Ditthi which were in causal relation with Avijjā. The Dharmic Principles that put an end to Avijjā were: Yonisomanasikāra, the Noble Eightfold Path, Vijjā and reverse Paticcasamuppāda (suffering extinction). The process of formation to search for problems and the way to problem-solving in Thai society was found that the ignorance of causes and effects of Paticcasamuppāda was the beginning of Avijjā or the beginning of problems in society, both social and individual. Social problems were: educational problems, poverty problems, resources problems corruption problems and the deterioration of environment. Individual problems were: problems among collaborators and family problems. Both social and individual problems needed to cease by the exercise of wisdom according to the Buddhist Principles which were practicing the Noble Truths, Yonisomanasikāra and Idappaccayatā.